

ФЕНОМЕН ЗАБУТТЯ

Борисенко Л. А.

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викладач Гарбар М. А.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057)702-14-65)

Ukrainian literature has a great social and political significance. The 20th century was hard for Ukraine, when writers were forced to emigrate because of the repression of the Soviet Union. They continued to be patriots of their country and write Ukrainian language stories. One of them is Yevhen Malanyuk, who made a great contribution to the development of Ukrainian literature. It is very important to know the history of your country, its struggle for freedom and happy life, so the topic about writer-emigrants is relevant so much.

Український критик та літературознавець М. Слабошпицький зазначає, що українську літературу слід розглядати в історико-літературному контексті [3]. Звернемося до творчості одного з українських поетів першої половини ХХ століття Євгена Маланюка. Здавалося б, поезія і проза Є. Маланюка має і належну оцінку, і всебічний аналіз, проведений вітчизняними та зарубіжними літературознавцями, але вивчення творчості поета залишається актуальним і досі. Це зумовлено, насамперед, тим, що багато творів Є. Маланюка не було опубліковано на батьківщині письменника.

За часів Жовтневого перевороту поети, що залишилися в радянській державі, стали відомі як українські радянські поети (П. Тичина, М. Рильський, В. Сосюра, М. Бажан та інші). За словами М. Слабошпицького, їм майже під дулом пістолета прийшлося виконувати соціальне замовлення партії, оспівуючи колективізацію та індустріалізацію. Тим часом поезія Євгена Маланюка в «червоній» Україні майже зникла. Твори, які встигли побачити світ, було знищено або зачинено в спецфондах. Радянською пропагандою для нападів було обрано декілька імен, зокрема і ім'я Євгена Маланюка [3, с.87]. Прізвище українського митця-патріота було внесено червоною контррозвідкою до списку антирадянських діячів із числа українських емігрантів, котрі підлягають негайній депортації або фізичному знищенню.

Змушений знаходитися за межами Батьківщини, Євген Маланюк намагався зрозуміти причини поразки Української Народної Республіки. Ці роздуми знаходили відображення у поетичних рядках, які вирізнялися дивним поєднанням щемливості, жалю і водночас жорсткості. Поет завжди переймався долею Батьківщини. В одному з листів до Н. Лівицької-Холодної він писав: «На Україні голод... На Херсонщині доїдають яшний

хліб... На східних окраїнах степу вже їдять лободу» [2, с. 313]. Страшні часи голоду та репресій були відображені у вірші «Вислід».

Після тривалого перебування у таборах для переміщених осіб Євген Маланюк у 1949 році відплив до Америки, де прожив до самої смерті. З часом він зміг влаштуватися за фахом на інженерну посаду, на якій працював до літнього віку. Але в той самий час Маланюк не зупиняв свої роботи на ланах прози та поезії. Слід відмітити, що Євген Маланюк ніколи не жалкував про свій вибір, ніколи не зраджував собі та своїм патріотичним ідеям, незважаючи на життєві складнощі. В еміграції було видано декілька збірок віршів – «Влада», «П'ята симфонія», «Серпень». Крім того, упорядковано два томи літературознавчих, культурологічних статей та нарисів. Це видання мало назву «Книга спостережень», а статті були присвячені митцям-емігрантам, класичній літературі, письменникам України радянських часів. Епіграфом до «Книги спостережень» Є. Маланюк узяв слова українського мислителя В'ячеслава Липинського: «...Україна не твориться хитрими спекуляціями, а тільки великим і організованим ідейним поривом...Тільки великим хрестовим походом Духу на українське пекло тілесних пристрастей і хаосу матерії можна створити Україну». Сьогодні ці пророчі слова звернені до кожного з нас. Бо, як сказав Євген Маланюк в одній із доповідей, щоб повстала держава, мусить перш за все існувати ідея цього повстання... Ідеї виростають й мужніють на ґрунті національної культури...Дійсними творцями життя є мислителі, апостоли ідеї. Справжніми пророками історичних подій є митці і, насамперед, – поети [1, с. 65].

Протягом тривалого періоду Євген Маланюк був відомий у Польщі, Німеччині, Канаді, США, там, де його твори друкували. До рідної України творчість поета повернулася лише після його смерті. Постать Євгена Маланюка вагома й непересічна. З поета-емігранта він перетворився на класика української літератури ХХ століття. Його творчість та життєвий шлях є предметом для дослідження, про що свідчать численні праці літературознавців. А весь спадок поета можна описати його словами:

Мій ярий крик, мій біль тужавий
Випалюючі ржу і гріх,
Ввійде у складники держави,
Як криця й камінь слів моїх.

Література

1. Волочай М. Загадка довгого мовчання. / М. П. Волочай. // Проблеми сучасної філології: лінгвістика, літературознавство, лінгводидактика: Збірник наукових праць. Полтава: Освіта, 2008. С. 62–66.

2. Маланюк Є. Невичерпальність. Поезії, статті. / Упоряд., передмов. та приміт. Л.В.Куценка. К., 2001. 318 с.

3. Слабошпицький М. 25 поетів української діаспори / М. Слабошпицький. К., 2006. 728 с.